

Асоциация на индустриалния капитал в България вчера в медиите

✓ Българка бе избрана за зам. председател на Европейския център на работодателите и предприятията

<http://www.akcent.bg/site/news.php?item=3918>

Днес, 12 декември 2011 г., доктор Милена Ангелова – главен секретар на Асоциация на индустриалния капитал в България с пълно единодушие бе избрана за заместник-председател на СЕЕР /Европейски център на работодателите и предприятията с публично участие и предприятия, предоставящи услуги от общ интерес/. За първи път български представител бива избран на толкова висок пост в една от трите организации – европейски социални партньори, като за първи път в историята на СЕЕР за заместник-председател е избрана жена. Милена Ангелова е и заместник – председател на групата на работодателите на Европейския икономически и социален съвет.

Европейският център на работодателите и предприятия с публично участие и предприятия, предоставящи услуги от общ интерес е един от трите признати социални партньора на Европейската комисия. Центърът представлява интересите на своите членове пред европейските институции, като поддържа отлични контакти с [Европейската комисия](#), [Европейския парламент](#) и [Европейския икономически и социален комитет](#).

Чрез своите представители и наблюдатели в голям брой комитети и консултативни отдели на европейските институции Центърът поддържа актуална информацията за разработките на европейско ниво. В резултат на това, той е организация, която е добре информирана относно дейностите и плановете на европейските институции и е в позицията да предоставя свои становища и да предприема стъпки в защита на своите членове.

Центърът работи в тясно сътрудничество и с други европейски индустриални асоциации, като осигурява на своите членове допълнителен мощен инструмент за лобиране в Брюксел.

***

Важни обществено-икономически и политически теми

Вестник Класа

✓ Над 80% от фирмите у нас имат просрочени вземания

http://www.klassa.bg/news/Read/article/189537_%D0%9D%D0%B0%D0%B4+80%25+%D0%BE%D1%82+%D1%84%D0%B8%D1%80%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D1%83+%D0%BD%D0%B0%D1%81++%D0%B8%D0%BC%D0%B0%D1%82+%D0%BF%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%80%D0%BE%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8+%D0%B2%D0%B7%D0%B5%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F

83% от фирмите у нас имат неразплатени задължения, като в 40 на сто от случаите просрочието е повече от година. Това показва съвместно проучване сред 500 компании на Българската стопанска камара и „Мост финанс мениджмънт“ АД, представено вчера. Най-голям процент са вземанията от 10 000 до 50 000 лв. Засегнати са всички сектори - услугите, търговията, добивната, преработващата промишленост и селското стопанство. 22% от всички просрочени дългове са в селското стопанство, добивната и преработващата промишленост, а 17% - в услугите и търговията.

Значителен остава и размерът на държавните и общинските задължения към бизнеса, които в по-голямата си част са дългосрочни. Според заместник-председателя на БСК Камен Колев държавата дължи между 420 и 470 млн. лв. по изпълнени договори за обществени поръчки от началото на годината. Припомняме, че миналата седмица изпълнителният директор на НАП Красимир Стефанов посочи, че до края на годината данъчните ще възстановят на бизнеса около 400 млн. лв. дължим ДДС.

Според проучването на БСК и „Мост финанс мениджмънт“ АД големите предприятия от селското стопанство и добивната промишленост имат да си прибират най-много пари от държавата и общините. Колев дори цитира данни на Търговския регистър, според които фалитите тази година са се удвоили спрямо 2010 г.

Резултатите показват още, че 50% от бизнеса отчита ръст на лошите вземания от контрагенти, като тенденцията е за увеличаване срока на изплащане на дължимите суми. Почти всяка трета фирма у нас - 27%, има несъбрани вземания за 10-50 хил. лв., всяка пета трябва да си прибере до 10 хил. лв., а 15% - от 50 до 100 хил. лв. Едва 3% от компаниите, участвали в проучването, посочват, че имат несъбрани вземания над 1 млн. лева. Минималният срок за издължаване е от три месеца до над година, като преобладават просрочванията до 6 месеца, съобщиха от БСК.

И докато забавените им плащания и задължения продължават да се увеличават, сравнително малка част от компаниите контролират целенасочено паричните си потоци, сочи още изследването. Едва 7% от тях се оказва, че имат обособено звено за управление на вземанията. По-малко от една трета от фирмите (28,44%) имат развити и действащи вътрешни процедури за управление на задълженията. Нисък остава и делът на българския бизнес, използващ външни партньори за минимализиране на лошите вземания - под 15% са фирмите, използвали услуги на партньори за събиране на вземания; едва 10% са запознатите с факторинг по сделките.

Поради кризата все повече на пазара се появяват фирми, които вземат дългове на цесия, отчетоха от „Мост финанс мениджмънт“. Развитието на този пазар е в сферата не само на събиране на вземанията, но и на тяхното управляване, каза за „Класа“ Божидар Гергов, изпълнителен директор на компанията. Според него превантивните мерки включват проучване и контрол над длъжника преди натрупване на задължението. Отложено плащане до 60 дни е рисково, но има

възможност през това време да се извърши предварителният контрол чрез напомняне. За малките фирми механизмите могат да бъдат външни – чрез външни партньори, а за големите експертите препоръчват да бъдат и вътрешни, т.е. самите компании да контролират финансовите си потоци. Самото заплащане на услугата „вземане на дълг“ е процент от задължението. Създаването на онлайн пазар на дългове също е част от решението на проблемите с междуфирмената задължнялост. Колев пък коментира, че става все по-важно основаването на клирингова къща, която да „изчиства“ вземанията и задълженията на бизнеса. Създаването ѝ в момента обаче е почти невъзможно, тъй като изисква участие на бюджета.

✓ **Едва половината от фирмите ползват електронни документи**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/189546_%D0%95%D0%B4%D0%B2%D0%B0+%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%BE%D1%82+%D1%84%D0%B8%D1%80%D0%BC%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B7%D0%B2%D0%B0%D1%82+%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%BD%D0%B8+%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8

Само 52% от фирмите ползват във всекидневната си дейност електронни документи, сочи проучване на Profit.bg. Участниците в анкетата твърдят, че ги използват ежедневно, защото именно това е бъдещето. Всеки четвърти отговаря, че получава електронни документи – напр. електронни фактури и оферти, а точно 10% са на мнение, че електронните документи пестят време и разходи. Едва 3,77% от участниците в допитването работят само с хартиени документи, а 10,38% отговарят, че нямат доверие на новите технологии и предпочитат традиционните методи. Над 300 млн. лева годишно ще може да спестява бизнесът от 2014 г., ако се намали административната тежест, обяви министърът на икономиката, енергетиката и туризма Трайчо Трайков на конференция "Политика за намаляване на административната тежест за бизнеса на европейско и национално ниво". България участва в програмата на Европейската комисия, според която до края на следващата година административната тежест в общността трябва да намалее с 25%. Разходите за административни дейности се оценяват на 3-5% от БВП на ЕС. Прогнозата е, че при изпълнение на програмата БВП на общността ще се увеличи с 1,4 млрд. лв., или със 150 млрд лв., уточни Гергана Царева, ръководител на българското участие в програмата.

Това е вторият етап от работата по намаляването на административната тежест. Данните са установени при прегледа на 20 закона, 239 подзаконови нормативни акта към тях и 193 свързани акта от европейското законодателство. При първия етап беше приет национален план, според който тежестта трябва да бъде съкратена с 20% до края на 2012 г. Новото изследване показва, че нормативите изискват от бизнеса 918 задължения за представяне на информация пред администрацията, които му струват 2,7 млрд. лева. Най-много тези задължения са по данъчните закони - Закона за ДДС - 36% от всички задължения за информиране, Кодекса за социално осигуряване - 22%, Закона за корпоративното подоходно облагане - 16%, Данъчноосигурителния процесуален кодекс – 10%, уточни Царева. Най-много от предложените мерки са свързани с промени в Закона за управление на отпадъците - 85, Закона за енергетиката - 66, Закона за чистотата на атмосферния въздух - 27, Кодекса за социално осигуряване – 22. Основната част от предложенията за намаляване на административната тежест са свързани с подаване на сведения по електронен път, събиране на данни служебно от администрацията, вместо да бъдат изисквани от бизнеса, премахване на дублиращи се задължения за информиране, намаляване на честотата на подаване на информация, опростяване на терминологията и намаляване на сложността на нормативните разпоредби.

✓ **Moody's преразглежда рейтингите за еврозоната и ЕС**

http://www.klassa.bg/news/Read/article/189499_Moody%27s+%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%80%D0%B0%D0%B7%D0%B3%D0%BB%D0%B5%D0%B6%D0%B4%D0%B0+%D1%80%D0%B5%D0%B9%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B8%D1%82%D0%B5+%D0%B7%D0%B0+%D0%B5%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%B7%D0%BE%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0+%D0%B8+%D0%95%D0%A1

Рейтинговата агенция Moody's потвърди, че вероятно ще преразгледа оценките си за страните от еврозоната и Европейския съюз през първото тримесечие на 2012 година. Причината е липсата на "решителни мерки" от срещата на върха миналата седмица, предаде Франс прес, цитиран от БТА. На срещата 26 от страните от ЕС се разбраха за създаването на фискален пакт, но не успяха да се споразумеят за емитирането на еврооблигации и да преборят съпротивата на Великобритания за промени в договора на съюза.

"Липсата на мерки за стабилизиране на пазарите в краткосрочен план означава, че еврозоната и Европейският съюз в по-широк план остават обект на нови сътресения и единството на еврозоната продължава да е под трайна заплаха. По същество споразумението предлага малко нови идеи и не променя виждането ни, че рискът за еврозоната нараства", се посочва в седмичния доклад на агенцията.

„Както подчертахме през ноември, освен ако условията на кредитните пазари не се стабилизират съвсем скоро, нашата оценка за европейските страни ще бъде ревизирана. Сделката не променя виждането ни и ние продължаваме да очакваме ревизии на европейските рейтинги през първото тримесечие на 2012 г.“, категорични са оценителите. Според Moody's постигнатото споразумение отразява нарастващото напрежение сред европейските лидери, раздвоени между нуждата да увеличат подкрепата си за фискално слабите си „съседни“ и все по-ожесточената политическа и обществена съпротива срещу това.

Пазарите ще очакват в скоро време и "присъдата" на агенция Standard&Poor's, след като точно преди европейската среща на върха тя обяви, че поставя под "негативно наблюдение" с възможност за понижени кредитните рейтинги на 15 от 17-те страни - членки на еврозоната, и дори топрейтинга на целия ЕС и на Европейския спасителен фонд (EFSF). Под наблюдение са и оценките за някои от най-големите германски, френски и италиански банки, както и 15 застрахователни компании.

Решението на Moody's разклати още повече колебливия ентузиазъм, с който пазарите посрещнаха новините от петък. Еврото се оказа отново под натиск, а борсовите индекси в Европа в началото на деня тръгнаха със спад.

[Вестник Труд](#)

✓ Бизнесът плаща над 1,5 млрд. лв. данък "бюрокрация"

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1147788>

Над 1,5 млрд. лв. плаща годишно бизнесът като данък "бюрокрация" само за изпълнението на 20 закона и свързаните с тях наредби. Това съобщи в понеделник министерството на икономиката, което е анализирано нормативните документи. Външни и експерти на ведомството вече са изготвили над 300 препоръки за промени, с които тежестта за бизнеса ще намалее с 313 млн. лв. на година. Целта на хората на Трайчо Трайков е те да бъдат изпълнени до края на 2014 г.

Според анализа на министерството най-скъпи за бизнеса са изискванията в Кодекса за социално осигуряване. Например ежемесечното подаване на декларация за внесени осигуровки пред НАП струва 37,7 млн. лв. на година. Предлага се това изискване да отпадне.

Със 124,4 млн. лв. може да бъде намалено бремето за фирмите, ако подават информация към НАП за осигурителния доход на служителите си на тримесечие, вместо всеки месец.

Въвеждането на електронен болничен ще спести почти 105 млн. лв. годишно. Предвижда се той да стане факт до края на 2014 г., въпреки че за това се говори отдавна и работодателите настояваха да се включи в антикризисните мерки на кабинета. Сега фирмите трябва да водят дневник за ползваните от служителите болнични и да дават информацията всеки месец на НОИ.

Останалите важни изменения засягат данъчните закони, но те тепърва ще бъдат обсъждани. Много промени се предлагат и в екологичното законодателство, където са най-скъпите административни изисквания. Екооценката например струва над 20 хил. лв., но се прави от малко фирми. Затова общата административна тежест е около 420 хил. лв. Единичните разходи по подаване на данъчни декларации и годишните отчети за дейността са ниски, но струват над 401 млн. лв. на година.

Зорница ЛАТЕВА

17 млн. лв. са спестени на фирмите за 2 години

Изпълнението на първия план за намаляване на административната тежест за бизнеса до момента е спестило около 17 млн. лв. на фирмите, казаха от министерството на икономиката. Планът беше приет през 2009 г. и включваше 135 мерки, които трябва да се реализират до края на 2012 г. Според него промени в 53 закона ще намалят тежестта за бизнеса с 25%. Вече са изпълнени 89 от набелязаните мерки, каза министърът на икономиката Трайчо Трайков.

Все още не е приета новата методика за определяне на таксите, които се събират за услуги от общините и държавните ведомства. Тя ще бъде предложена за гласуване от правителството до края на годината, увери Трайков. Таксите трябва да са равни на преките плюс до 20% откосвените разходи за услугата. Приходите не могат да отиват за бонуси на чиновниците. Според работодателски организации трябва да се прави оценка на административната тежест още докато се гласуват законите, а не усилията да са насочени само към действащите нормативни актове.

[Вестник Стандарт](#)

✓ Счетоводителите стават бирници

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2011-12-13&article=392373>

Счетоводители и търговски представители все по-често са задължавани от шефовете си да събират просрочените задължения на фирмите. Това стана ясно при представяне на данните за несъбраните вземания на компаниите, обобщени от БСК и "Мост Финанс Мениджмънт". Според доклада 83% от фирмите имат просрочени несъбрани вземания, като за година обемът им се е увеличил за 50% от бизнеса. Най-голямо е повишението за малките и средните предприятия и микрофирмите - съответно 23%, 30% и 23%. Общият размер на просрочените несъбрани вземания е 427 млн. лв. Около 27% от тях са с размери между 10 000 и 50 000 лв. Задълженията до 10 000 са 20%, между 50 000 и 100 000 лв. са 15%, до 500 000 лв. са 18%, а над 1 млн. са 3%. При повечето фирми вземанията са до 20% от оборота им. В селското стопанство несъбраните вземания на фирмите достигат рекордните 43% от оборота. По сектори най-голям е делът на просрочените вземания в добивната и преработващата промишленост (22% от несъбраните вземания), селското стопанство (също с 22%), следвани от търговията и услугите с по 17%. Около 30% от фирмите имат несъбрани дългове от граждани, а 71% от други компании. Гражданите най-често не успяват да си платят парното, кабелната телевизия и телефонните сметки. За да се предпазят от увеличение на лошите вземания, 60% от фирмите намаляват сроковете за отложено плащане, но е нужно и включването на арбитражни клаузи в договорите, каза Камен Колев, зам.-председател на БСК. Той допълни, че се работи по създаването на онлайн пазар на дълговете на фирмите, а в следващ етап и въвеждането на клирингова къща. На годишна база фалитите са се удвоили и достигат 400 за 2011 г.

✓ За връзката между 136 млн. лв. скрити вноски и едни 620 лв. на човек за здравеопазване

<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=1147855>

На последното заседание на Министерския съвет отново бе повдигнат въпросът за повишаване на контрола върху здравноосигурително задължените, за да се подобри събираемостта и да се ограничат дълговете на болниците в страната.

По последни изчисления на здравната каса в годините на кризата здравно неосигурените българи са се увеличили с 200 хил. и са преминали 2 млн. души - повече от един на всеки четирима от населението.

Всъщност този дебат е характерен за края на бюджетната година, когато болниците традиционно "откриват" големи допълнителни задължения с надеждата те да бъдат покрити от държавния бюджет.

И докато в годините на бърз растеж до 2008 г. струпването на огромни бюджетни излишъци в края на годината позволяваше на болничните управи лесно да се преборят с правителствената съпротива за отпускане на допълнителни средства, сега те трябва да търсят алтернативни решения. Факт, който вероятно пряко ще се отрази на качеството на услугата и на изискваните допълнителни плащания от джоба на пациентите.

Проблемът тази година се поставя и в среда на увеличаващ се медиен интерес и обществена чувствителност към лекарските грешки, които отпусиха недоволството и на потребителите на здравни услуги.

На този фон стои въпросът какво може да се постигне с повишен контрол? И дали това е най-ефективният инструмент за по-висока събираемост и в крайна сметка по-добро здравеопазване.

Управлението на здравеопазването е изключително сложно. Дебатите за непрекъснато увеличаващите се цени на здравните услуги и все по-големите дялове на здравеопазването в държавните бюджети на страните се водят на всички континенти и в страни с най-различни равнища на развитие.

В България състоянието на здравеопазването е едно от най-лошите в Европа. През 2007 г. Центърът за изследване на демокрацията публикува доклад, който описва "синдрома на придобитата институционална недостатъчност" и множеството корупционни практики в системата. Според системата за мониторинг на корупцията при приемането на България в ЕС над 64% от населението смятат, че повечето или почти всички лекари са корумпирани, а от всеки трети, който се е срещал с лекар, е поискан подкуп, което превърна професията в първенец в тази негативна класация, изпреварвайки дори митничарите и полицейските служители.

Въпреки временния спад в равнището на корупция през 2009 г. едва ли може да се очаква, че ситуацията в сектора се е променила съществено по време на кризата. Непрекъснатото нарастване на неплащането на здравни осигуровки е само един от показателите за това. Всички български правителства през последните 10 г. залагат на повишаването на административния контрол за лекуване на тази сложна институционална недостатъчност, без да си дават сметка за много по-сложните взаимозависимости в системата. Центърът за изследване на демокрацията например предложи цялостна система от индикатори за оценка и управление на корупционния риск, а на европейско равнище има множество инициативи за идентифициране и противодействие на корупцията и измамите в здравеопазването.

Индексът на скритата икономическа дейност на населението за 2011 г. на Центъра за изследване на демокрацията сочи, че укриването на здравни осигуровки е на сходни равнища и дори малко по-високо от укриването на социални осигуровки. През 2011 г. здравеопазването е сред топ 7 на секторите по дял на скритата икономика според годишните изследвания на бизнеса, като изпреварва една от традиционно най-криминално-сивите бизнес дейности на прехода - търговията с автомобили.

Важно е да се отбележи, че едва около 3% от заетите при основния си работодател (под 100 хил. души) не плащат никакви здравни осигуровки. Към тях трябва да прибавим и около 6%, които работят без подписан договор. Основният проблем, както и при социалните осигуровки е, че около 18% от заетите са получили пари на ръка над записаното в договорите им. На практика половината от заетите, които са извършвали допълнителна трудова дейност извън основната си работа, не са плащали здравни осигуровки върху нея.

Ако се допусне, че средно се получават по около 200 лева на ръка допълнително възнаграждение и че това е равнището на заплащане на онези, които не регистрират своите договори изобщо, то размерът на укриването на здравни осигуровки би бил около 136 млн. лв. годишно. Иронично, вероятно едни от най-големите укривани доходи са именно в здравеопазването. Тази сума едва ли би осигурила дългосрочно покриване на дефицитите на болничната помощ. Сивата икономика обаче не би могла да обясни огромния брой неосигурени хора, които здравната каса отчита, което означава наличието на много по-сериозни социални и икономически проблеми като отказ от достъп до медицински услуги поради бедност или поради абсолютна неудовлетвореност от качеството им. Това говори за сериозно недофинансиране на здравните услуги от страна на държавата.

Редица изследвания показват, че сивият пазар "на частно" за доплащане за здравни услуги от джоба на населението, за които държавата не доплаща, е около 2 млрд. лева.

Все пак какво може и трябва да се направи? Първо, трябва да се има предвид, че общите разходи за здравеопазване в България са повече от два пъти по-ниски от тези в Словакия и повече от четири пъти по-ниски от тези в Чехия например. На човек от населението това прави три пъти по-ниски разходи в абсолютен размер, или 310 евро. Следователно много трудно може да се очаква качеството на услугите да достигне равнището в тези страни.

Всъщност немалка част от нерегламентираните плащания от страна на пациенти са свързани с допълване на цената до реалната пазарна. В тази ситуация евентуалното затягане на административния контрол върху пациентите може да доведе до още по-големи и по-опасни форми на корупция. Повишаването на контрола от лекарска страна би могло да доведе до изчезване на важни услуги, допълнително намаляване на достъпността на здравеопазването и засилване на натиска за емиграция на медицински специалисти.

В тези случаи административният натиск за излизане на светло трябва да бъде съпроводен с подобряване на условията на работа и с повишаване на равнището на заплащане, както и на общия бюджет за здравеопазване.

Второ, все по-голям дял от финансирането на здравеопазването в България идва от частния сектор - над 40% от разходите за здравеопазване. За сравнение - в Словакия и Чехия този дял е съответно около 30 и 20%. В тази сметка не влизат доплащанията от джоба на гражданите, с които на практика здравеопазването става повече частно, отколкото държавно финансирано. В тази връзка трябва да се търси както постепенно увеличаване на обществените разходи за здравеопазване и на тяхната ефективност, така и официализиране на нерегламентираните плащания в държавния сектор чрез разширяване на възможностите и по-добро регулиране на частната бизнес практика. Ключово в това отношение е подобряването на управлението на държавните болници и оптимизирането на техния брой и структура. Трето, не бива да се забравя, че здравните осигуровки се възприемат в много по-голяма степен от социалните като форма на застраховка, от която се очаква определено качество на услугите. В този смисъл подобряването на ефективността на обществените поръчки в сектора е от първостепенно значение за намаляване на избягването на осигуровки.

Четвърто, трябва да се търси начин за преодоляване на основния недостатък, който поражда сивата икономика в сектора - липсата на какъвто и да било качествен контрол и възможност за търсене на права от страна на пациентите. На практика и държавата, и съсловните организации са се отказали от правото си на упражняване на качествен контрол върху сектора.

Което оставя на пациентите няколко варианта за избор: да платят повече, да се откажат съвсем и да станат по-религиозни или да търсят друга здравна система.